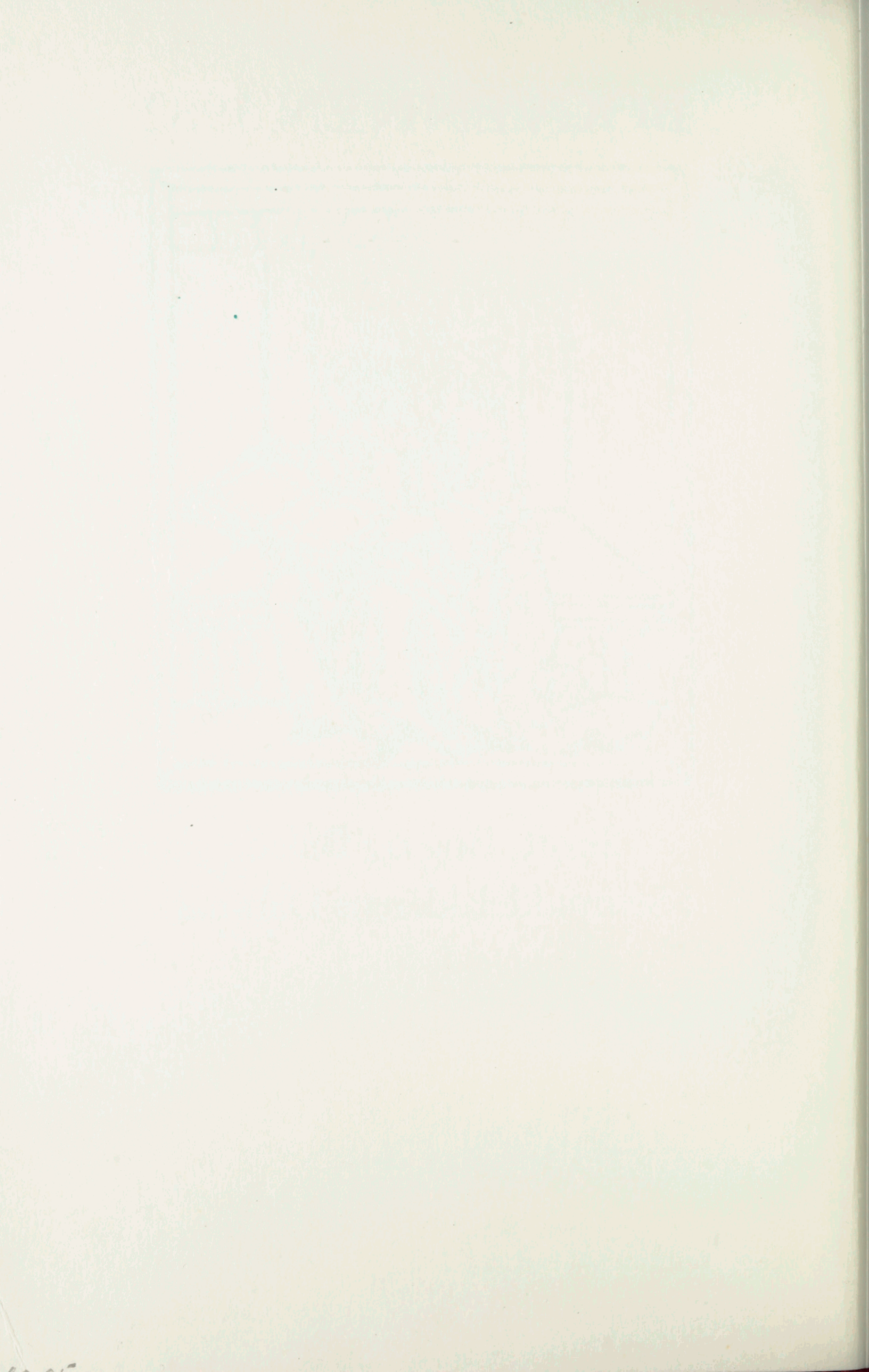

20k-60

BOGVENNEN 1982

Skrift, Bog og Billede
i Senmiddelalderens Danmark

BOGVENNEN 1982

**Incipit Missale scdm Ordina-
rium ecclesie Sleszwicensis.
Dominica prima aduentus do-
mini. Introitus.**

M te leua-
ui animam
meam. de-
meus in te
cōfido non
erubescam
neq; irride-
ant me ini-

mici mei. et eni vniuersi qui te expec-
tant nō cōfundentur. **ps.** Uias tu-
as dñe demonstra michi. et semitas
tuas edoce me. **G**loria patri et filio
et spiritui sc̄to. Sicut erat in princi-
pio et nūc et semp. et in seclā seclorū
amē. **A**d te leuauit supra. **R.** y-
ri eleysomones. **G**loria i exel-
sis non dicitur p totū aduentum
nisi in festis sc̄toꝝ. **Collecta.**

Quia quis dñe potentiam
tuā et veni. ut ab immen-
tibus peccatoꝝ nrōꝝ piculis. te
mereamur ptigente eripi. te li-
berate saluari. Qui cū p̄re et spū
sc̄to uiuis et regnas de. P oia
se. se. Amē. **L**co eplē bti Pauli
ap̄li ad Romanos. **C**ap. xiiii.

Matres. Sciētes quia ho-
ra est: iā nos de sōpno sur-
gere. Nūc eni p̄pio: est nra sal-
tē cū credidimus. Nox p̄cessit:
dies autē appropinquabit. Abi-
ciam? ergo opa tenebrarū: et in-
duamur arma lucis. sicut in die
honeste ambulem? Non in cō-
mestatioibus et ebrietatibus: nō

i cubilib? et impudiciis. nō in
cōtentōe et emulatiōe. Sed idu-
imini dñm ihesum xp̄m. **Grad.**

Uniuersi qui te expectant. nō con-
fundētur dñe. **V**ias tuas dñe no-
tas fac michi. et semitas tuas edoce
me. **A**lla. Ostende nobis dñe mise-
ricordiam tuā. et salutare tuū da no-
bis. **A**lla. **Sequētia sci euāgelii**

scdm Matheum. Cxxi.

In illo tpe. Cū appropin-
quasset ih̄s ierusalem. et ve-
nisset bethphage ad montē oliue-
ti: tūc misit duos discipulos di-
cēs eis. Ite in castellū qd cōtra
vos est: et statim inuenietis asin-
nam alligatam et pullum cum
ea. Soluite. et adducite michi.
Et si quis vobis aliquid dix-
erit: dicite quia dñs h̄us op? ha-
bet. et confestim dimittet eos.
Hoc autē totū factū est: ut adim-
pleretur qd dictū est p̄ p̄phetam
dicētem. **D**icite filie syon. ecce
rex tu? venit tibi mansuetus: se-
dēs sup asinā et pullum filii sub-
iugalis. **E**untes autē discipuli: se-
cerūt sicut p̄cepit illis ih̄s. **E**t
adduxerūt asinā et pullū: et im-
posuerūt sup eos vestimēta sua.
et eū desup sedere fecerūt. **M**u-
rima autē turba: strauerunt vesti-
mēta sua i via. **A**lii autē cedebāt
ramos de arborib?: et stenebāt
in via. **T**urbe autē que p̄cedebāt
et que sequebātur: clamabāt di-
cētes. **B**anna filio dauid: bene-
dictus qui venit in nomine dñi.
Credo dicitur in oibus officiis

BOGVENNEN 1982

Skrift, Bog og
Billede
i Senmiddelalderens
Danmark

Forening for Boghaandværk

Christian Ejlers' Forlag

REDAKTION *Christian Ejlers & Erik C. Lindgren*

Bogvennen 1982 markerer 500-året for den første trykte bog i Danmark; den udkommer på dagen for festligholdelsen af dette jubilæum, den 31. august 1982.

Forening for Boghaandværk takker Landsdommer V. Gieses Legat og M. V. Knudsens Fond for støtte til udgivelsen af denne bog.

Foreningen takker også John Back og AiO Tryk as, Odense (Andelsbogtrykkeriet), for den velvilje, der har gjort det muligt i 1982 at udsende Bogvennen i et udstyr, som ligger ud over det, foreningen på egen hånd havde kunnet overkomme.

Bogen er sat med Bembo og trykt i AiO Tryk as, Odense, på tonet offset-papir 202 fra De Forenede Papirfabrikker, Silkeborg.

Farvereproduktion: Colour-Scan aps, Odense

Reproduktion: Belgrafik, Brobyværk

Bogbinding: AiO Bogbinding aps

Typografi og ombrydning: Erik Dal og John Back

ISBN 87 7241 974 1

Illustrationen på side 2 viser *Missale Slesvicense*, LN 185, Slesvig: Stephan Arndes, 1486. 2°. Kol.br. 160 mm. – Første blad efter kalenderdelen med register etc. Bemærk skiftet mellem de to rotundaskrifter. Initialet I kommer igen utallige gange p.g.a. formlen *In illo tempore*, gerne i forkant, flot malet i 6-10 liniers højde, men her knebet inde for ikke at konkurrere med det store malede A.

På side 6 vises pergamenthåndskriftet *Sanctuarium Birgerianum*, 1518, nærmere omtalt på siderne 46, 62-65.

Med disse to farvebilleder har redaktionen villet anslå denne bogs tema ved at vise en trykt og en håndskreven bog – herunder den pointe, at den trykte er den ældste. Håndskrevne bøger blev ikke slået ud fra den ene dag til den anden.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
KØBENHAVN

1982/20152

Indhold

- Redaktionen*
- Mikael Venge*
dr.phil.
- Anne Riising*
landsarkivar, dr.phil.
Landsarkivet for Fyn
- Anne Riising*
- Thelma Jexlev*
arkivar, cand.mag.
Rigsarkivet
- Erik Dal*
administrator, dr.phil.
Det danske Sprog- og Litteraturselskab
- Niels Haastrup*
professor, dr.phil.
Roskilde Universitetscenter
- Ulla Haastrup*
faglærer, mag.art.
Kunstakademiets Konservatorskole
- Det snilde læseapparat 7
- Gutenberg og 1400-tallets Europa 9
Et tværsnit
- Johann Snell 21
- Den kirkehistoriske baggrund 31
- Den skrevne bog 45
Lovhåndskrifter, bønnebøger,
opbyggelseslitteratur
- 50 trykte bøger 1482-1522 67
Teknik, udstyr, funktion
- Sprogarbejdere
– med og uden bøger 87
- Dansk kirkekunst
med trykte forlæg 105
- Lauritz Nielsen-register 129